

איזה צחוקים

כולם לנהל שנייה שנייה

הילית לינדר משתמשת בשקית האינפוזיה ובווילון שחוצץ בין מיטות החולים כדי לצאת להרפתקאות ולשמח את הילדים המאושפזים • התחפושית, מבחינתה, כפולה: עם הילדים היא ליצנית רפואית, ולא אישה עם פיגור שכלי שגרה בהוסטל של אקים • שמחה מיוחדת כרמית ספיר-ויץ // צילום: אריק סולטן

הילית הליצנית:
"אם לא רוצים, אני הולכת. אני שואלת אם אפשר לשבת, אומרת שקוראים לי, נגיד מעין, ואם מישהו אומר לי שהוא מפחד ממני אני אומרת שאני לא עושה הפתעות מבהילות"

רת תוכנית של מייקל כריסטנסן. "אם החולים לא יגיעו לקרקס, הקרקס יגיע אליהם", אמר. חזי הזיכרון בוודאי יודעים כי אחד ממייסדי תחום הליצנות הרפואית בראשית שנות השבעים הוא פאטק' אדמס, שזכה לטרט שנושא את שמו. ספק אם הוא וחבריו חשבו כי ביום מן הימים יצעד התחום צעד אחד קדימה וישלב אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים, ועוד ביישראל. גם ככה ההיסטוריה של הליצנות הרפואית מראה כי לא קלה הייתה דרכם. בתחילת הדרך רופאים רבים התנגדו להם וראו בהם מקור הפרעה ומטרד מיותר. כיום, המגמה השלילית הולכת ומשתנה, ומעגל בתי חולים שמעסיקים ליצנים רפואיים כעובדים מן המניין מתרחב, ולא רק במחלקות הילדים. נחזור ארצה. לפני כחמש שנים ביקר גולן בוק עם רעייתו בקרקס "סירק דה סולה". הוא נכבש בעניין הליצנות, נרשם ללימודי ליצנות רפואית ומאז הוא מלווה ילדים מבוהלים במרפאות שיניים. הרעיון להכשיר אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים לליצנות, וביניהם הילית לינדר, קרם עור וגידים. הקבוצה מנתה 12 משתתפים, מהם שישה מבני אקים (אגודה לקימום אנשים עם פיגור שכלי). "להפתעתי זה עבד ממש טוב, למרות

ראו אריה שלא הזומן למסיבה כי הרוב פחז שהוא יאכל את כל החיות. האריה ישב בחוץ ובכה. הרוב אמר לו: 'בסדר, בוא תצטרף למסיבה. נהיה חברים'. החיות יצאו מהמחבוא וזרו להגיגה שלהן".
 על הבמה המאולתרת בחצר המטופחת של ההוסטל של אקים בחולון: הילית לינדר (40), דיירת ההוסטל ובוגרת הכשרת ליצנים רפואיים, והליצן הרפואי גולן בוק (35) הידוע בכינויו גולי. במשחק הזה יש כפל תפקידים: לינדר עוטה תחפושת ומציעה אוזן קשובה לחולים, ובה בעת משילה את הרמות שאליה התרגלה ב־40 השנים האחרונות, בחורה עם פיגור. כל הכלים עומדים לרשותה: מקלות לבריקת הגרון הופכים לכלי הקשה, שני פרוי גוזה מוצמדים זה לזה והופכים למנצח קטן, תוספת ציור על שקית האינפוזיה הופכת לתינוק דמיוני, הווילון שחוצץ בין מיטות החולים הוא מפרש של סירה, וכוסות השתן הופכות לטלפון.

כוונות טובות

ליצנים רפואיים מקצועיים התחילו לעבוד בבתי חולים בעיר ניו יורק בשנת 1986 במסגרת

שלום, אפשר להיכנס?", גברת מחויכת עם כובע צמר כתום וגי לימה מציצה למיטתו של חר לה. "מי את בכלל?", שואל אותה החולה. "אני סיון. אני הרופאה שלך. באתי להצחיק אותך, שלא תהיה עצוב. שתהיה שמח ויהיה לך מצב רוח. איך קוראים לך?".
 "אני גבריאלי", הוא עונה לה. "אני בן שש ואני קצת עצוב. כל החברים שלי הלכו לבית הספר והם משחקים כדורגל וכדורסל בהפסקות. משעמם לי ואין לי מה לעשות פה. כל היום באים אליי רופאים ואחיות ולוקחים לי דם. מה אני אעשה בינתיים?".
 "אפשר לספר לך סיפור?", מציעה הרר פאה המרומה, "לסיפור קוראים הרוב הגרול. זה לא מפחיד. נספר אותו ככה: משפט אני - משפט אתה. בוא נתחיל. פעם אחת היה דוב גדול".
 והסיפור נמשך ונמשך, כשכל אחד משתתף את תרומתו לסיפורין: "הוא חי ביער, מאחורי העצים הגדולים. הרוב הזה אהב לאכול דבש ודגים. יום אחד הוא הזמין את כל החברים שלו והם עשו על האש. פתאום הם

"אף פעם לא אמרתי לא, או לא רוצה ואין לי כוח. גם כשהייתי עייפה". בזק ולינדר

אנחנו מבקשים תמיד איש כניסה לחדר. חשוב להרגיש, שבוגרי ההכשרה מלווים כל הזמן על ידי ליצן רפואי מקצועי, והם לא יגידו עו לבר להררי החולים".

ואנחנו מתעלמים מהספקנות הכפולה, כשמדובר בבעלי פיגור שכלי.

עכשיו מצטרפת לשיחה גלי שוורץ, מנהלת ההוסטל. "אני אתחיל מהסוף. בסוף יקי בלו אותה כמו שמקבלים כל אחד. בסופו של דבר, הלב הטהור שלהם כובש את כולם. זה לגיטימי להיות חשדן בהתחלה, אבל לוקח בדיוק חמש דקות שהחששות מתפוגגים. אני חנו לא מפחדים מסקפטייות. כמה אתה יכול להיות ספקן עם מישהו שהוא טהור נפש? שוכחים שיש פה מישהו מיוחד בצרכים שלו ומתחברים אל הלב, אל הטהור, אל הכנות המלאה וטוב הלב הצרוף".

היום: יום ההתרמה של אקים

הילית לא לבד

← היום מתקיים מבצע ההתרמה הארצי למען ילדי ובוגרי רי אקים ישראל, המייצג 34 אלף משפחות לילדים עם פיגור. כמדי שנה, אלפי תלמידים יעברו בין הבתים וברחובות ברחבי הארץ ויתרמו למען אקים. מנכ"ל אקים ישראל, סיגל פריץ-יהלומי, מבקשת להזכיר שפיגור שכלי הוא לא מחלה ולא צריך להירפא ממנו, אך החברה הישראלית יכולה לעשות הרבה כדי לאפשר לילדים ולאנשים עם פיגור שכלי לחיות חיים יפים ועשירים בכל תחומי חייהם. הילית לינדר לא לבד. "נתחיל בכך שנקבל אותם לצדנו כשונים אך שווים", מדי גישה פריץ-יהלומי. "הקבלה צריכה להיות בכל תחומי החיים: במגורים בשכנות להם, בהעסקתם במקומות עבודה, בקבלתם במרכזי התרבות והפנאי בקהילה, בשילובם במערכת החינוך, בגיוסם לצה"ל ועוד. לאחר שמבינים שניתן לשלבם בכל תחומי החיים ולאחר שמבינים שלילדים ולאנשים עם פיגור שכלי יש כמו לכולנו נקודות חוזק ויחודיות, עלינו כחברה לאפשר להם לפתח ולמצותן, ובכך לסייע בעלאת הדימוי העצמי שלהם, כפיתוח העצמאות ובשיפור איכות חייהם. כך לא נגרם להם להחלים, כי הם אינם צריכים להחלים. פשוט נעשה אותם מאושרים יותר".

* לתרומת 10 שקלים שלחו sms עם המילה תרומה למספר 2255

שתתף, ואני התנדבתי. אמרתי: 'כרצון'. אף פעם לא אמרתי לא, או לא רוצה ואין לי כוח. גם כשהייתי עייפה". זה עבר יפה, ועכשיו מחכים בוגרי ההכשרה בקוצר רוח לתשובה חיובית מבתי החולים. "אני מאוד מתגעגעת למפגשים. אני מתגעגעת לרמות שעשיתי בתור ליצנית".

מה הקסם בלחיות ליצן רפואי?

"ההצגה והפעילות. סימולציות, שאני לייצנית ואחד חולה. אני יכולה להיות מי שאני רוצה כשאני ליצנית. לקרוא לעצמי סיגל, או סיון, או מעין, ואז אני חוזרת להוסטל וחוזרת להיות הילית. אני רוצה לעזור לחולים בבתי חולים או לאנשים בבית אבות".

את לא חוששת שיגידו לך: לבי, לא רוצים?

"לא. אם לא רוצים אני הולכת. אף אחד לא חייב לקבל אותי. אני שואלת אם אפשר לשבת, אומרת שקוראים לי, נגיד מעין, ואם מישהו אומר לי שהוא מפחד ממני אני אומרת שאני לא עושה הפתעות מבהילות".

בואי נעשה סימולציה. אני מרכיבה מש"ק פפיים מגיל עשרה חודשים ולא מסוגלת ללכת איתם ליד אנשים. מה תגיד לי בתור ליצנית רפואית?

ארהו! והם כל כך שמחים, שגם אני נהיית שמחה. שלשום אמא שלי הוציאה כסף מהבנק ואני קניתי לאחיינית שלי מתנה. היא אומרת לי שאני הרודה הכי טובה".

חוצץ מזה, לינדר היא חלק בלתי נפרד מק"בוצת תיאטרון "אחים", המתכנסת במתנ"ס הסמוך להוסטל. לאחרונה השתתפה בהצגה "קפה הפוך בבקשה", שבבסיסה קבוצת אנשים מיוחדים, הרוצים לפתוח בית קפה לקול מחאת השכנים. ההצגה מתארת את עולמם של האנשים עם הפיגור השכלי כפי שהוא בא לידי ביטוי בבית הקפה שאותו הם מנהלים ואליו מגיעים אורחים שונים. "אני שחקנית, ויש לי תפקיד של אחת רכלנית, 144. גם במציאות אני רכלנית. הכל אני יודעת. אני יכולה להעביר לך משמרת שלמה. לפעמים אני חוקרת את גלי, המנהלת שלנו. יש דברים אישיים שאני לא יכולה לדעת, אבל אני המורדיעין של ההוסטל. יודעת מי תורן, מי עובד, מי רב עם מי, מי בא ומי הולך".

וגם ליצנות רפואית היא במה והזיכרות עם אנשים והסיפורים האישיים שלהם.

"נכון מאוד. אני מאוד אוהבת את זה. השתתפתי מההתחלה ועד הסוף בקורס. אף פעם לא החסרתי, שאלו אותי אם אני רוצה להי

שהייתי סקפטי", מודה בזק. "חשבתי שזה לא יסתדר כי מדובר כאנשים בעלי מקצבים שרניים וגישות שונות".

בהכשרה שנפרשה על פני כמה שבועות למרו המשתתפים לייצר מציאות מרומיינת, להפעיל מטופלים בלי שתירש מהם תור זה ממיטת חוליים, ולהפוך למובילים על אף העובדה שתמיד יהיה להם ליווי מקצועי. "הכי חשובה הכוונה של הבנאים", מרגיש בזק. "אם הוא בא עם אוזן קשבת ועם כוונה טובה, כלום לא יכול לקלקל את זה".

מתה על ילדים

לינדר אוטוטו חוגגת 40, הבכורה מבין ארבעה ילדים במשפחה חולונית. היא למדה בבית ספר עמל והמשיכה לבית ספר חלץ ("זה רמה יותר גבוהה. אם אני מתגעגעת ללימודים? חס וחלילה! יש לי כוח ללמוד? צריך להתקדם בחיים"). היא חיה בהוסטל של אקים בחולון זה 18 שנה, וחולקת את החדר עם בן זוג. האהבה הגדולה ביותר שלה היא לילדים. פניה העגולים והטובים מעלים חיוך כשהיא מדברת על האחיינים. "אני מתה על ילדים. מותק, אני רודה לשבעה! אני מפנקת אותם,